

Umělecká hodnota – Je spojením díla a funkce z čehož plyne estetický zážitek. Hodnota sama je měřítkem kvality a důležitosti, kterou dodává uměleckému dílu.

Umělecká hodnota je sám o sobě pojem abstraktní a je možné si pod ním představit mnohé, jelikož měřítko každého z nás jsou jiná a vycházejí z jiných principů a nemá žádnou ustálenou definici, ze které bychom mohli vycházet.

Při snaze alespoň vytyčit její základní body, o které by se měla její definice opírat, narážíme na problém, že se špatně odděluje od hodnoty estetické. Vlastně je s ní natolik úzce spjata až se spolu zdánlivě propojují. Sami jsme si tyto pojmy na základě generační zkušenosti vytvořili, ale tápeme nad tím, co nese estetické a umělecké hodnoty a hlavně čím se od sebe odlišují. Jeden z rozdílů nacházím v širším použití estetické hodnoty jako kritéria a pojmu, kdy se předměty denní potřeby hodnotí i z hlediska estetického a na uměleckou hodnotu se ani hledět nemůže. Pokud si v Ikea rozhodnu vybírat příbory, budu se dívat nejen na to, jak jsou funkční, ale i na to jestli se mi líbí – čili jestli jsou esteticky hodnotné, jde však v tomto případě o velice důležité měřítko obzvlášť v době kdy je výběr nepřeborný. Pokud se takto obyčejný předmět denní potřeby stane základem pro tvorbu umělce, stává se i uměleckým dílem a je do předmětu vložena i umělecká hodnota, jedná se pak o neopakovatelný originál, který často pozbude i své funkce, a i kdyby stavební prvkem byla vidlička z Ikea tak už se na ni tak nikdy dívat nebude a místo otázky „kde jsme ji koupili“ uslyšíme „kdo to vytvořil“. *„Zatím co estetická hodnota může být přítomná kdekoliv, umělecká hodnota je celkem evidentně spojená vždy jen s výtvořem člověka.“*¹

Dříve byla estetická hodnota stavěna nad uměleckou a tak vznikala díla, která byla krásná na základě estetických norem své doby, ale nebyla inovativní, a tím do určité míry přicházela o svoji uměleckou hodnotu a jejich tvůrci jsou dnes často zapomenuti díky chybějící originalitě. Inovace je totiž jedním z důležitých prvků díla. Ale pokud má být dílo inovativní, musí se ohlížet na historii uměleckých děl, protože bez její znalosti bychom nebyli schopni rozpoznat, jestli se jedná o novátorské pojetí obrazu. A tato snaha o ztvárnění, které tu ještě nebylo, vede opět k problému prolínání se estetické a umělecké hodnoty. Umělec, jenž chce vytvořit něco nového, staví na tom, co zná ze světa umění i to co vzniká mezi jeho současníky a hlavně je ovlivněn estetickými normami svého oboru. Čili vzniká pod jeho rukama dílo, které má nést uměleckou hodnotu, ale jeho základy tvoří estetické hodnoty. Není to pak tak, že je umělecká hodnota podřízená té estetické? Nebo estetické hodnoty vystavěli své normy na hodnotách uměleckých?

Již zmíněná inovace je zřejmě hlavním stavebním kamenem umělecké hodnoty. Dává totiž předmětu „TO“ něco navíc, co tu ještě není. Je s tímto však spjat problém, že inovace nemusí být ve své době pochopena, jak uvádí Kulka ve své knize Umění a kýč. Je pak doceněna o mnoho let později a jsou na ni vystaveny často i nové styly. Základním příkladem je spojení Cezanne a kubismu.

Čili uměleckou hodnotu dílu dává vždy jeho tvůrce, jenže ne každý výtvoř můžeme brát jako umělecké dílo, které je hodnotné. Takže umělec předkládá své dílo před jeho diváky a kritiky s obavou zda onu kýženou uměleckou hodnotu v něm uvidí a jestli ji tam skutečně zachytil. Někdy má to štěstí, že je uznáván už za života, jiní se úspěchu dočkají až po své smrti. Jenže vnímání společnosti se stále mění a vyvíjí a s tím se mění i to co je teď

¹ BROŽÍK, Vladimír. Hodnoty a významy. 1. vyd. Bratislava: Pravda, 1985, 291 s., 190 s.

umělecky hodnotné. Ale to co je umělecky hodnotné posuzuje právě i estetika, zvláště v dnešní době kdy umělci nestaví svoje dílo na tom, jak dokonale ztvární realitu a uspokojí přitom očekávání, ale na tom jak dokážou ztvárnit svoje vlastní abstraktní představy a sny, které budou odlišné, mohou klidně pobuřovat, ale přitom budou umělecky hodnotné.

Literatura

BROŽÍK, Vladimír. Hodnoty a významy. 1. vyd. Bratislava: Pravda, 1985, 291 s

KULKA, Tomáš. Umění a kýč. Praha: Torst, 1994, 183 s. ISBN 80-85639-17-3.

HENCKMANN, Wolfhart a Konrad LOTTER. Estetický slovník. Vyd. 1. Praha: Svoboda, 1995, 229 s. ISBN 80-205-0478-8.